

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Canon XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

C A N O N X I.

CONCILIUM TRIDENTINUM Sess. XXV. Cap. V.

Ratio postulat, ut illis, quæ bene constituta sunt, contrariis Ordinationibus non detrahatur, quando igitur ex Beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis Constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta, in Beneficiorum Collatione, seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur, Idem in Præbendis Theologicalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quandocumque ita constituta fuerint, observetur, ut eorum qualitatibus, vel ordinibus nihil in ulla provisione detrahatur, & aliter facta provisio subreptitia censeatur.

C O M M E N T A R I U M.

EX hoc Canone sequens deducitur conclusio.

CONDITIONIBUS, SEU QUALITATIBUS A FUNDATORE IN LIMINE FUNDATIONIS BENEFICII APPOSITIS DEROGARI NON DEBET = Quam conclusionem probant etiam *Fagnan. in cap. ut Abbates de etat. & qual. num. 76. & in cap. conquereute de Cleric. non resid. n. 24. Garz. de benef. par. 7. cap. 1. num. 111. Tondut. quæst. benef. par. 1. cap. 68. num. 6. & seq. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 28. §. 2. num. 47. Barbof. hic num. 11. Monacell. formul. legal. 7. tit. 2. num. 21. par. 3. Card. de Luc. de benef. disc. 96. n. 7. Pignattell. consult. 111. num. 19. tom. 9. Rot. decis. 66. num. 4. coram Carill. & dec. 354. num. 33. par. 19. rec., & in Farfen. Canonizatus 11. Decembris 1711. §. Ad effectum cum seq. coram R.P.D. Crispo, & dixi Par. I. Can. V. Cas. XVI. num. 3.*

1 Ratio autem hujusmodi conclusionis est, quia omninò conveniens est, atque necessarium, ut Fundatorum voluntates inviolabiliter servantur, & adimpleantur, nè Fideles retrahantur à beneficiorum foundationibus. *Gonzal. in cap. nos de testam. num. 7. Pignattell. consult. 82. n. 5. tom. 5. Rot. dec. 375. num. 5. & seq. p. 4. tom. 1. & dec. 665. n. 14. par. 18. rec. & dec. 73. n. 14. & seq. coram Cerro.*

Quoad hanc conclusionem sequentes differuntur casus.

SUM.

ARGUMENTUM.

Imposito à Fundatore in limine foundationis plurium Beneficiorum onera recitandi quotidie D. Officium in Collegiata, an Episcopus ex intervallo possit adijcere Beneficiatis onus recitandi unitim cum Clero ejusdem Collegiatæ D. Officium, & cum cantu in solemnioribus Festivitatibus.

SUMMARIUM.

- 1 Summus Pontifex potest imponere nova onera beneficiis, post eorum fundationem.
- 2 Episcopus, aut Patronus, fundatione executioni adhuc non demandata, potest qualitates beneficii mutare, alterare, & novas adjicere, secus post perfectam fundationem, & n. 3. & 22. Et quare. Vide num. 25.
- 3 Episcopus extra limen foundationis beneficii nequit illud condecorare aliquo titulo.
- 4 Episcopus neque ex verisimilibus conjecturis novum onus beneficiis imponere valet.
- 5 Beneficiatis habentibus onus recitandi D. Officium in Collegiata, potest Episcopus injungere onus illud recitandi unitim cum Clero, & canendi in Festivitatibus solemnioribus, & n. 19. & 20.
- 6 Distinguuntur duæ species conditionum, seu onerum.
- 7 Imponere onus extrinsecum beneficio est ei imponere novum onus; Secus si imponatur ei onus quodammodo intrinsecum naturæ Beneficii.
- 8 Onus recitandi D. Officium unitim cum Clero, & cum cantu in Festivitatibus solemnioribus est quodammodo intrinsecum beneficio erecto in Collegiata, aut Cathedrali cum onere ibi recitandi D. Officium.
- 9 Episcopus injungendo hujusmodi beneficio onus recitandi D. Officium unitim cum Clero, non dicitur ei injungere novum onus.
- 10 Cappellano habenti onus celebrandi Missam, potest ab Episcopo injungi onus, etiam illam applicandi; quamvis Fundator in limine foundationis nihil dixerit de hac applicatione; Intellige, ut ibi.
- 11 Parocho extra limen foundationis injungi potest onus applicandi Missam pro Populo.
- 12 Canonicis sive Cathedralis, sive Collegiatæ extra limen foundationis imponi possunt onera celebrandi, & applicandi Missam Conventualem, & interessendi quotidianis Concionibus tempore quadragesimæ.
- 13 Missa Conventualis in Ecclesia Cathedrali, vel collegiata, omnibus diebus Dominicis, & Festivis est canenda cum Diacono, & Subdiacono; & n. 15.
- 14 Canonici tempore Quadragesimæ legitime non impediti tenentur assistere Concioni, & nequeunt abesse. Intellige, ut ibi.
- 15 Expositio Sanctissimi Sacramenti in forma quadraginta horarum non est permittenda in Feria quinta majoris Hebdomadæ.
- 16 Episcopus extra limen foundationis potest injungere Beneficiatis constituentibus unum Corpus cum Capitulo, onus accedendi cum eodem Capitulo ad omnes Processiones ab Ecclesia fieri solitas.
- 17 Qualitates Sacerdotis, & Professoris Musicae in Canonicatibus ex juris dispositione, non sunt necessariae.
- 18 Qualitas Sacerdotalis canonicatui semel erecto amplius apponi nequit. Amplia, ut num. 35.
- 19 Cantus peritia ex intervallo Canonicatui adjici nequit.
- 20 Reservato Jurepatronatus passivo ad Canonicatum favore Personæ idoneæ de jure intelligitur reservatum pro simplici Clerico.
- 21 Quod actus erectionis beneficii sit perfectus; ex quibus probetur. Vide ibi.
- 22 Verba erigen., & fieri. in nominatione ad Canonicatum, vel Cappellaniam apposita, an demonstrent erectionem Canonicatus esse imperfectam.
- 23 Vicarius ad hoc, ut valide prestare possit consensum reservationis juris patronatus in Canonicatu requiritur specialis delegatio Episcopi.
- 24 In dotatione, & reservatione juris patronatus non requiruntur plures consensus, sed

sed sufficit unus pro omnibus. Et quare?
Vide n. 31.

- 32 *Vicarius Delegatus ad auctorizandas fundationes jurispatronatus, potest valide suam auctoritatem interponere; non solum in fundatione beneficii simplicis, sed etiam Canonici; & n. 33.*
- 34 *Defectus incorporationis dotis assignata Canonici cum redditibus capituli non repugnat perfectioni illius erectionis.*
- 36 *Verbum Preti, vulgari sermone prolatum verificari etiam potest de simplicibus Clericis.*
- 37 *Qualitas Sacerdotalis ex quibus presumatur non inesse beneficio, & n. 39.*
- 38 *Beneficium Sacerdotale argui non debet ex admissione, & nominatione, Sacerdotum ad illud; intellige, ut ibi, & n. 40.*

C A S U S I.

Octo beneficia fuerunt à quodam pio Testatore fundata in Ecclesia Collegiata A pro majori hujus decore, in eorundem beneficiorum fundationis limine fuit de consensu Ordinarii impositum onus Beneficiatis recitandi quotidie in dicta Collegiata Divinum Officium; Episcopus autem ex intervallo animadvertens dictos beneficiatos recitare Divinum Officium separatim à Clero ejusdem Collegiatae, praescripsit illud absolvi unitim cum Clero, & quidem in solemnioribus Festivitatibus, cum cantu; acriter contradicentibus eisdem Beneficiatis, quæro proinde, an isti teneantur unitim cum Clero Divinum Officium recitare, & canere in Festivitatibus solemnioribus.

- I Respondendum videtur negativè; Etenim quamvis Summus Pontifex, veluti supremus Piarum voluntatum interpres, & administrator, post perfectam Beneficiorum fundationem possit eis imponere, nova onera, novaque adjungere conditiones à Fundatoribus non praescriptas, ad *Text. in cap. significatum de præben. ubi Innocentius Tertius confirmavit onus Missæ quotidianæ de Sancta Maria cuidam Præbendæ ab Episcopo, & Capitulo de novo impositum ibique Abb. num. 1. Jo. Andr. num. 1. Butr. n. 6. Fagnan. num. 1. Rot. in Gerunden. Applicationis 14. Junii 1706. S. Multoque magis, coram Reverendissimo Pars V.*

2 *Molines. Et quamvis etiam ipsemet Episcopus, aut Patronus, fundatione adhuc executioni non demandata, conditiones, & qualitates à Fundatore desideratas in limine fundationis, mutare, & alterare, aut novas adjicere valeat. Tondut. quest. benef. par. 1. cap. 68. n. 8. & seqq.*

3 Tamen postquam fundatio est in esse perfecto deducta, & executioni demandata, nequit Episcopus, aut alius Prælati inferior auctoritate ordinaria, vel Patronus Beneficiis nova onera, conditiones, aut qualitates adjicere, & consequenter in casu præsentis Beneficiatis prædicti, qui solum ex lege fundationis habent onus recitandi Divinum Officium in dicta Collegiata, non tenentur obtemperare decreto Episcopi, & unitim cum Clero Divinum Officium recitare, & canere in Festivitatibus solemnioribus; *Fagnan. in cap. significatum de præben. num. 2. & seq. Lara de Annivers. lib. 2. cap. 1. num. 23. Barbos. hic num. 10. & seq. Panimoll. decis. 21. num. 7. Pignattell. consult. 111. num. 17. tom. 9. Monacell. formul. legal. 7. tit. 11. num. 21. par. 3. Rot. dec. 405. num. 7. coram Peuting. & in Farsen. Canoniciatus 11. Decembris 1711. S. Ad effectum, & S. Cujus, coram R. P. D. Crispo, inferius impress., & fuit resolutum à Sacra Congregatione Concilii in Tudertina. Cappellania 12. Martii 1718., & in Florentina 12. Martii 1718. superius relat. Part. II. Can. XXVII. Caf. IV.*

4 Immo Episcopus, aut Patronus extra limen fundationis beneficii, nequit illud condecorare aliquo Titulo, præcipuè existente altero beneficio, quod similem titulum obtineat, ut decisum fuit ab eadem S. Congregatione in *Thelesina Archipresbyteratus 31. Julii 1717.*, ubi nulla declarata fuit concessio Tituli Archipresbyteralis, & Archipresbyteri respectivè facta per ordinarium Ecclesiæ Parochiali SS. Apostolorum Petri, & Pauli, & ejus pro tempore Parocho; non obstante quod in eadem concessione fuerint appositæ clausulæ præservativæ jurium competentium Matrivi, & Archipresbyterali Ecclesiæ S. Joannis Baptistæ.

Non obstat, si dicatur, quod Fundator erigendo dicta Beneficia in præfata Collegiata cum onere ibi recitandi quotidie

A a Divi-

- Divinum Officium, præsumitur verissimiliter voluisse Beneficiatos recitare Divinum Officium unitim, & non separatim à Clero ejusdem Collegiatae, & quidem cum cantu in Festivitatibus solemnioribus, prout expletur ab illis de Clero;
- 5 Quoniam Episcopus neque ex verissimilibus conjecturis novum onus Beneficii imponere valet; ut resolutum fuisse à S. Congregatione Concilii testatur *Fagnan. in dict. cap. significatum de præben. num. 5.* ibi = *Rursus cum Episcopus Asculanus imposuisset onus pauca elemosyna cuidam Prioratui, quod est beneficium simplex, pro Missis bis in hebdomada celebrandis in Cathedrali Ecclesia; Idque quia licet dictus Prioratus actu Ecclesiam non haberet, cum tamen haberet redditus, & adessent vestigia veteris Ecclesie, non erat verisimile illam sine onere Missarum celebrandarum erectam fuisse, S. Congregatio consultata, an id potuisset Episcopus, respondit nullum onus novum imponendum ex conjecturis verissimilibus =.*
- 6 At his minimè attentis censeo præfatos beneficiatos teneri unitim cum Clero Divinum Officium recitare, & canere in Festivitatibus solemnioribus. Vera quidem est, & in controvertibilis propositio, quod Episcopi, aut Patroni nequeant Beneficiis, post eorum perfectam foundationem, nova onera, seu conditiones addere, & imponere; sed casui præfenti est inapplicabilis, dum Episcopus injungendo dictis beneficiatis, ut recitent Divinum Officium in Ecclesia Collegiata unitim cum Clero, & cum cantu in Festivitatibus solemnioribus non adjecit eis novum onus.
- 7 Distinguendum est enim inter conditiones, qualitates, aut onera omninò extrinseca naturæ beneficii, & conditiones, qualitates, aut onera quodammodo intrinseca, & quæ insunt ipsi naturæ Beneficii.
- 8 Licet imponere conditionem, aut qualitatem, aut onus omninò extrinsecum beneficio, sit imponere, & adjicere novum onus, tamen injungere onus intrinsecum naturæ beneficii, & quod in se intrinsecè habet ipsa natura Beneficii, non est addere Beneficio novum onus, sed est injungere idem onus, quod in se habet imbibitum ipsum beneficium; ut per se patet.
- 9 Onus, de quo agitur, recitandi nimirum Divinum Officium unitim cum Clero, & cum cantu in Festivitatibus solemnioribus, est intrinsecum naturæ supradictorum beneficiorum; ista namque cum fuerint erecta in Collegiata, cum onere recitandi ibi Divinum Officium, reputantur membra ejusdem Collegiatae, & Beneficiati coalescunt, & constituunt unum Corpus cum Clero, & Capitulo quoad actus Chorales, & alios concernentes Divina Officia. *Card. de Luc. de Paroch. disc. 28. num. 13. Rot. in Illerden. Processionum 23. Martii 1703. S. Nec causæ, cor. R. P. D. Kaunitz.* De natura autem membrorum est, quod sint unita, & non separata à suo capite, & ab aliis membris; & consequenter de natura horum beneficiorum erit, quod Beneficiati convenient in unum cum Clero dictæ Collegiatae in recitatione Divini Officii, eodem modo, & forma, quibus illud recitat Clerus, scilicet cum Cantu in diebus Solemrioribus, dum incongruum omninò est, ut quando illi de Clero dictæ Collegiatae recitant, cum cantu, vel sine Divinum Officium, isti Beneficiati, qui etiam sunt de Clero, & constituunt unum Corpus cum Capitulo, cum maxima scissura se abstineant, & illud recitent separatim. *Felin. in cap. Pastoralis sub num. 10. de offic. Legat. Gratian. discept. 111. num. 3. Panimoll. decis. 1. annot. 17. sub num. 1. & seq. & alii apud Rot. in dicta Illerden. Processionum 23. Martii 1703. dicto S. Nec causæ cum seq. coram R. P. D. Kaunitz.* Unde
- 10 Episcopus injungendo hujusmodi Beneficiatis, ut celebrent unitim cum Clero Divinum Officium, non adjecit eis novum onus, sed solum onus, quod intrinsecè habebant dicta beneficia, & quod per abusum, & irrationabilem desuetudinem, non adimplebatur à Beneficiatis, injunxit, ut adimpleretur. Quicquid secus esset si his Beneficiis non fuisset in limine foundationis adjectum onus recitandi Divinum Officium in dicta Collegiata, aut si fuisset adjectum; & simul fuisset prohibitum illud absolvi unitim cum Clero; tunc non posset Episcopus ex intervallo, injungere eidem beneficiatis recitationem Divini Officii in Collegiata unitim cum Clero; & si id injungeret, esset eis imponere novum onus; quia in hoc

hoc casu dicta beneficia non considerentur, ut membra Collegiatae, nec Beneficiati considerentur, ut coalescentes, & constituentes unum Corpus cum Capitulo quoad actus Chorales; adeoque onus recitandi Divinum Officium unitim cum Clero, esset eis extrinsecum.

11 Sic Episcopus Cappellano habenti onus celebrandi quotidie Missam, potest injungere applicationem ejusdem Missae pro Anima Fundatoris, quamvis Fundator nihil dixerit in limine foundationis de ista applicatione, dummodo hanc expressè, vel tacitè non excluserit, & ei injungendo dictam applicationem non diceretur imponi novum onus, quia ista applicatio est onus quodammodo intrinsecum Cappellaniae habenti onus Missae quotidianae, & Cappellanus, qui ex lege foundationis tenetur celebrare, tenetur etiam applicare Missam pro Anima Fundatoris, ut dixi *Par. II. Can. XXVII. Caf. XIII. n. 1. & superius hic Can. I. Caf. II. n. 7.*

12 Eodem modo potest injungere Parocho applicationem Missae pro Populo, licet in limine foundationis Parochiae Fundator de applicatione nullam mentionem fecerit, & injungendo Parocho hanc applicationem, non diceretur ei injungere novum onus, quia onus applicandi Missam pro Populo inest naturae Beneficii Curati, & est ei intrinsecum, dum Curati tenentur applicare Missam pro Populo, ut firmavi dicta *Par. II. Can. XXVII. Caf. XII. num. 21.* Sicuti imponere valet

13 celebrationem, & applicationem Missae Conventualis pro Benefactoribus, & assistentiam, seu interessentiam quotidianis concionibus tempore quadragesimae, in casu, quo non sint legitime impediti, Canonicis Cathedralis, aut Collegiatae insignis, quamvis in fundatione Cathedralis, aut Collegiatae de hac applicatione, & de hoc onere expressè cautum non reperiatur; & imponendo hanc celebrationem, & applicationem, non diceretur eos gravare novo onere, quia hujusmodi onus celebrandi, & applicandi Missam Conventualem pro Benefactoribus inest in ipsa natura Canonicatum, & est quodammodo intrinsecum Canonicatibus, dum dignitates, & Canonici Cathedralis, aut Collegiatae tenentur celebrare, & applicare Missam Conventualem pro Bene-

Pars V.

factoribus juxta auctoritates, & resolutiones dicto *Caf. XII.*, ubi supra relatas; quibus addo aliam resolutionem S. Congregationis Concilii in *Verulana Visitationis SS. LL. 21. Januarii 1719.*, ubi declaratum fuit, *Primò*; quod Missa Conventualis in Cathedrali Ecclesia sit omnibus diebus Dominicis, & aliis Festivis de præcepto cantanda cum Diacono, & Subdiacono, & nullatenus permitti possit, ut in aliquibus diebus Dominicis, & aliis Festivis de præcepto Missa Conventualis cantetur sine Diacono, vel Subdiacono. *Secundò*; quod etiam in Ecclesia Collegiata cantanda sit quolibet die Missa Conventualis, & quidem diebus festivis solemnioribus ab Episcopo designandis cum Diacono, & Subdiacono; Ea ratione quia tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis Ecclesiis adest obligatio recitandi quotidie Officia Divina publicè, & in Choro, sub quorum nomine comprehenditur, & quidem præcipuè Missa Conventualis, ut dixi dicto *Can. XXVII. Caf. XII. n. 7.* Et Missa Conventualis exposcit Diaconum, & Subdiaconum, itaut in casu solum deficientiae Ministrorum necessariorum cani valeat cum uno Ministro, qui præter solitas functiones cantat Epistolam, cantante Sacerdote celebrante Euangelium, uti docent *Suarez tom. 3. in tertiam partem disput. 87. sect. 1. Castald. in prax. lib. 2. sect. 5. cap. 7. Quart. ad Rubr. Missalis par. 1. tit. 3. sect. 1. S. Dubitari potest*; & tradunt quamplurimi alii Doctores. *Tertiò*, quod tempore

16 Quadragesimae Canonici Cathedralis Ecclesiae legitime non impediti teneantur assistere concioni, itaut permissum esse ipsis non debeat decantato Vespere ab Ecclesia discedere, & concioni non assistere, nisi de licentia Episcopi, vel ejus Vicarii ad formam Decreti Nicien. anni 1623. *lib. 13. decret. fol. 563.*, ubi fuit definitum $\Rightarrow$ *Canonicos legitime non impeditos tempore Quadragesimae quotidianis concionibus interesse debere, & ideo Episcopum decretum edere posse, ut Canonicis nequam liceat prædicto tempore ab Ecclesia abesse nisi de ipsius, vel ejus Vicarii licentia* $\Rightarrow$ Et quia Canonici Ecclesiae Cathedralis Verulanae in feria quinta majoris hebdomadae in eadem Cathedrali faciebant expositionem Sanctissimi Sacramen-

A a 2 ti in

ti in forma quadraginta horarum, & dabatur benedictio solemniter Populo feria sexta sequenti post Missam, fuit declaratum. *Quarto*; in posterum tolerandum non esse, quod in Cathedrali Ecclesia feria quinta Majoris hebdomada fiat expositio Sanctissimi Sacramenti in forma quadraginta horarum, & detur benedictio solemniter Populo feria sequenti sexta post Missam, quia hujusmodi expositio videtur adversari tum rubricis Missalis Romani, tum Cæremoniali Episcoporum; in Rubrica siquidem Missæ propriæ feriæ quintæ in Cæna Domini dicitur, quod ea die parari debet locus aptus ornandus cum velis, & luminibus, ubi Calix cum Hostia reponatur; In Cæremoniali autem *lib.2. cap.23.* legitur præparandum esse Sacellum intrâ Ecclesiam, in quo post Missam recondendum sit Sacramentum, quæ adversari videntur expositioni Sanctissimi Sacramenti dicta feria quinta in forma quadraginta horarum, adeoque *Gavantus par.4. tit.8. suorum Comment. in Rubric. Miss.* ad ea verba Rubricæ *Reponit in Capsula*, ait = *non videndus est Calix à Populo, & multo minus Hostia patere Populo debet* = Et magis ad rem subdit *Bauldri in Manual. Sacrar. Cæremon. cap.9. de feria quinta in Cæna Domini art.1. n.3.* ibi = *Nulla modo debet hac die poni Tabernaculum ostensorium, sicut solet fieri in Fæsto Corporis Christi, in quo appareat Sacramentum hac die, & sequenti, neque etiam debet exponi, ut in Oratione quadraginta Horarum, contra quasdam, qui in hoc manifestè agunt contra intentionem Ecclesiæ, & contra Rubricam Missalis, & contraria consuetudo videtur abusus* = .

18 Injungere etiam potest Episcopus Beneficiatis, Cappellanis, Partionariis constituentibus unum Corpus cum Capitulo onus accedendi cum eodem Capitulo ad omnes Processiones ab Ecclesia fieri solitas, etiam si Fundator in limine foundationis dictorum Beneficiorum, aut Cappellaniarum, hoc onus non expresserit, & injungendo eis idem onus, non diceretur injungere novum onus, quia hujusmodi onus in hoc casu, est quodammodo intrinsecum dictis Beneficiis, aut Cappellaniis, dum ex dispositione Tridentini *cap.13. sess.25. de regal.* obligentur accedere ad Processiones à Rituali Romana

in dictas, vel consuetudine introductas Presbyteri, & Clerici tam sæculares, quàm Regulares etiam exempti. *Lara de annivers. & Cappell. lib.1. cap.24. num.29. Tamburin. de jur. Abbat. tom.3. disput.5. quæst.12. n.55. & 81.*, & firmatum fuit à *S.Rota in Illerden. Processionum 23. Martii 1703. per tot. coram R.P.D. Kaunitz.*

19 Ergo etiam in casu nostro poterit Episcopus injungere dictis Beneficiatis onus recitandi Divinum Officium unitim cum Clero, & cum cantu in Festivitatibus solemnioribus, & præscribendo hoc onus non diceretur eis injungere novum onus, quia illud in præsentiarum inest Naturæ dictorum Beneficiorum, & est ei quodammodo intrinsecum.

20 Et ita in terminis hujus Casus resolutum fuit à S. Congregatione Concilii in *Melevitana Divinorum Officiorum 29. Januarii 1718.* ubi institutis, & erectis Auctoritate ordinaria à quadam Catharina valenti in Ecclesia Parochiali S. Pauli Urbis Vallettæ novem beneficiis, uno Parocho conferendo, & reliquis, Sacerdotibus à Fundatrice in ejus vita, & deinde ab ipso Collegio Beneficiorum præsentandis, cum onere, ut Beneficiati ultra unam Missam in Cantu, cum aliis lectis in Anniversario ejus mortis, & aliam quolibet mense celebrandam, quotidie etiam Divina recitentur Officia, & Missam in Cantu celebrarent, sequenti tamen adjecta declaratione = *Che nelli giorni, nelli quali in detta Chiesa sarà altra Messa cantata, in tal caso non siano tenuti, che dire la Messa bassa in luoco di quella, che se doverà cantare* = ; & cum onere distribuendi redditus assignatos = *tra li sudetti Paroco, e Beneficiati pro rata servitiorum, e non altrimenti, etiam per qualsivoglia impedimento* = . Cum autem Clerus servitio dictæ Parochialis Ecclesiæ adscriptus ex antiqua consuetudine, & Synodalibus Constitutionibus, nullo recepto emolumento, soleat inter cætera diebus Sabbathi completorium canere cum Laudibus B. Mariæ Virginis, & singulis diebus Dominicis, & Festis de præcepto Missæ Parochiali assistere: Horam tertiam de mane, & post meridiem Vesperas decantare, non interventibus dictis Beneficiatis, qui separatim Officium Divinum absque cantu persolvunt. Hinc Epi-

Episcopus in S. Visitatione decrevit, ut Beneficiati cum Parocho, & Clero conveniant, & omnibus Cleri functionibus intersint, omnesque tam de numero Beneficiorum, quam de reliquo Clero à Sacrificia ad Chorum, ritu SS. Processionum, binos binos accedere mandavit, imposita quoad Beneficiatos, pœna pecuniaria, quoad alios Carceris; Officium Divinum, à Beneficiatis in solemnioribus Festivitatibus integrè etiam in cantu absolvi præscripsit Parocho primum stallum in Choro assignavit, & vetuit sub pœna suspensionis à Divinis per Mensem, nè quis alius, excepto Vice Parocho, illud occupet. Ab hujusmodi Decretis Beneficiati acriter reclamarunt; propofitis proindè dubiis.

Primò = *An Beneficiati fundati in Ecclesia S. Pauli per quondam Catharinam, Valenti teneantur intervenire cum Clero dictæ Ecclesie in omnibus functionibus, quæ à dicto Clero peraguntur, in dicta Ecclesia, in casu &c.*

Secundò = *An dicti Beneficiati teneantur Officium Divinum solemniter celebrare, & canere in certis Festivitatibus præscriptis ab Ordinario, in casu &c.*

Tertiò = *An dicti Beneficiati euntes ad Chorum teneantur processionaliter incedere, juxta Decretum factum ab Ordinario in Sac. Visitatione, & quatenus affirmativè.*

Quartò = *An sustineatur pœna in dicto Decreto desuper adjecta, in casu &c.*

Quintò = *An in functionibus, in quibus Parochus dictæ Ecclesie intervenit tanquam unus ex dictis Beneficiatis, debeat semper habere primam Sedem, & stallum, & quatenus affirmativè.*

Sextò = *An sustineatur pœna suspensionis à Divinis ab Ordinario adjecta Beneficiatis sedentibus in dicto primo stallò.*

Septimò = *An dictus Parochus impeditus ratione Curæ, debeat haberi pro intereffente, ad effectum lucrandi distributiones, in casu &c.*

Octavò = *An in casu absentie ejusdem Parochi possit Vice-Parochus ejus vices supplere ad formam Decreti Reverendiss. Episcopi, & sedere in ejus stallò cum stola, quamvis non adscriptus inter Beneficiatos; in casu &c.*

Fuit responsum ad primum: *Affirmativè in functionibus, quæ sunt compatibiles*

cum fundatione = Ad secundum *Affirmativè*; Ad tertium, *Affirmativè quando incedunt tantum cum Clero*; Ad quartum *Negativè, sed sub pœnis mitioribus arbitrio Episcopi imponendis*; Ad quintum *Affirmativè*; Ad sextum *Provisum in quarto*; Ad septimum *Negativè*; Ad octavum *Negativè, exceptis functionibus Parochialibus.*

R. P. D. C R I S P O

Farfen. Canonicatus

Veneris 11. Decembris 1711

In simul contendentibus Clerico Josepho Bufalero, & Sacerdote Augustino ejusdem cognominis super literarum Apostolicarum executione, quas unusquisque ex iis expediverat; Primus nempe uti præsentatus à Societate S. Laurentii Terræ Tolphiæ, à cujus Confratribus majora reportaverat suffragia; Alter verò uti qualificatus suam provisionem relaxari obtinuerat sub expressione, quod dictus Canonicatus ordinem Præsbyteratus, necnon etiam officium Professoris Musicæ ex sua primæva erectione annexum retineret; Sub die 8. Junii currentis anni coram Reverendiss. D. meo Molines Decano utriusque literis sub acri censura positis, favore Josephi præsentati decreta existit executio, illiusque etiam favore successiva prodiit Rotalis sententia, de cujus viribus coram Me disceptati cum oportuerit, non dubitavit etiam hodie Rota pro literis Apostolicis Josephi iterum respondere, videlicet ad illarum legitimam executionem esse procedendum.

Ambigi siquidem nequit plenè justificatas dici literas Apostolicas pro præsentato per Josephum expeditas, tales verò nequaquam resultare alteras Augustini, qui ejusdem Josephi exclusionem in eo solummodò promoverè totis viribus conatur, ex quo in controversi Canonicatus erectione qualitas Sacerdotalis, & Professoris Musicæ in Canonico eligendo fuerit statuta, qua cum Joseph non pollat, idem propterea tanquam non idoneus debeat ab ejusdem Canonicatus affectatione repelli. In hujusmodi expressionis verificatione usque adhuc neces-

necessariæ probationes adductæ non apparent, ex quibus liquidè habeatur, quod Canonicatus à Societate nominandus, ita qualificatus esse perneceffe teneatur, & contrarium omnino demonstrat Instrumentum foundationis exaratum sub die 25. Maji 1620., ac Ordinarii auctoritate roboratum, ubi hujusmodi qualitates Sacerdotis, & Professoris Musicæ minimè adjectæ leguntur, prout nec minùs hoc legitur in altero Instrumento erectionis expleto sub die 24. Junii ejusdem anni cum reservatione juris patronatus favore Societatis, cum alias ex juris dispositione non solum in Collegiata, sed nec etiam in Cathedrali hujusmodi qualitates in Canonicatibus necessariæ comperiuntur, quin imò in Collegiata simplices quoque Clericos annorum 14. habiles esse nulla intercedere videtur hæsitatio, licet respectu Cathedralis pro obtinendo Canonicatu major ætas 22. annorum requiratur, juxta dispositionem *Sacri Concilii in sess. 24. cap. 12. vers. Neminem deinceps*, de quo *Rot. in Senogallien. Canonicatus de Luchis 23. Junii 1710. §. Quo circa, coram R.P.D. Aldrovando*; Cum circa Canonicatus in Collegiata Concilium nihil immutasse concursus est Interpretum sententia, de qua *Murga de benef. qu. 3. n. 667. & 668. & alibi passim*.

Sub hac propterea narrativa suas literas Augustinus cum subreptitiè impetraverit, non docto de veritate narratorum, inæquibilibus remanet ejusdem gratia à Sanctissimo reportata, & è converso uti plenè justificata exequibilibus altera pro præsentato à Josepho expedita, cum totum onus probationum convertatur in eodem Augustino, qui tamquam impetrator, & habens regulam contra se, quod Canonicatus qualificatus minimè præsumatur, nisi probetur, ut benè dixit *Murga de benef. quest. 2. n. 324.* gravatur onere exactæ, & rigorosæ probationis ad effectum justificandi fundamentum gratiæ, cui Papa unicè adhæsit, ut millies contra Impetratores respondit *Rota*, & signanter in *Asculana Beneficii, seu Abbatiæ 8. Martii 1700. §. Seorsim, coram R.P.D. meo Anfaldo, in Recanaten. beneficii 9. Maji 1701. §. Fundamentum, coram R.P.D. meo Lancetta, & in Rossanen. Parochialis 19. Januarii hujus anni §. Quantum patens, coram Me.*

Ad effectum autem probandi supradictas qualitates Canonicatui esse infixas perperam insisti videtur in Bulla Cardinalis Montalti tunc Abbatis Farfensis sub data 25. Martii 1621. in qua eidem Canonicatui appositum habetur onus, quod Canonicus esse debeat, *qui actu Presbyter sit, vel saltè in legitimâ ætate ad Sacrum Presbyteratus Ordinem suscipiendum constitutus, & Musicæ Professor.* Omissio namque an Bulla, seu Diploma præfatum dici valeat in forma probanti, itaut tamquam legitimum documentum possit ad intentum deservire; Hoc quidem fati videri poterit, quod Bulla prædicta cum edita fuerit post jam completam, & perfectam erectionem, ac post interpolationem novem mensium à prima erectione, nequivit Cardinalis Ordinarii figuram gerens novum onus foundationi deindè adjicere. Præcipue quia cum prima erectio jam fuerit auctoritate Ordinaria sui Vicarii per actum omnino completum perfecta; Hinc beneficio jam semel in esse deducto ad solum Papam, non autem ad inferiorem illius qualitates immutare, vel alterare ex *Sac. Concil. dispositione sess. 25. de reformat. cap. 5.* pertinere sancitum reperitur, & communiter explicant *Fagnan. in cap. Significatum num. 2. in fin. de Præbend. Ventrigl. in praxi Ecclesiast. p. 2. annot. 28. §. 1. n. 47. Corrad. in praxi benef. lib. 2. cap. 10. n. 15. & seqq. Rot. in Asten. Prioratus super pertinentia 11. Junii 1708. §. Sed ex facto, coram R.P.D. meo Lancetta, & 7. Decembris ejusdem anni §. Minimè suffragante, coram R. P. D. meo Aldrovando*, & in individuo, de qualitate Sacerdotali, quod Canonicatui simul erecto amplius apponi nequeat dixit *Rot. coram Cels. decis. 393. n. 8. & in recent. decis. 78. num. 10. p. 9.* & de cantus peritia, quod pariter ex intervallo adjici non possit dictum fuit in *Gerunden. Applicationis 14. Junii 1706. §. Multò magis, coram Reverendissimo Domino meo Molines Decano.*

Cujus quidem præcipua ratio esse videtur, quia etsi causa efficiens, & constitutiva juris patronatus (sinè qua locum habere non potest Fundatoris dispositio) sit ipsa approbatio Ordinarii, ut latè dictum fuit in *Senogallien. Canonicatus de Luchis 25. Januarii 1709. §. Non attenda,*
coram

coram R. P. D. meo Lancetta, & 23. Junii 1710. §. Minimè relevante, coram R. P. D. meo Aldrovando, & in Asten. Prioratus super pertinentia 20. Martii 1709. §. Quamvis enim, coram eodem; Quando tamen beneficium jam fuit erectum, & Ordinarii assensu auctorizatum, tunc à litera foundationis amplius recedi non permittitur, nec novæ qualitates ab eodem Ordinario denuo superimponi licitum esse constat; sed juxta ipsius foundationis præscriptum admissum veniunt beneficia providenda, nè à beneficiorum fundacione fideles retrahantur, ut individualiter docuerunt Riccius in prax. jur. Eccles. par. 1. resol. 203. in fine, Pignat. consult. Can. 111. à n. 9. & seqq. & signanter num. 17. tom. 9. Rot. coram Merlin. decis. 249. nu. 3. vers. Præsentia autem qualitas, & in Gerunden. elemosyna panis super bono jure 20. Martii 1702. §. Illud namque, & scuti, coram R. P. D. meo Priolo, cum aliis in Decis Cause §. Non relevante, coram Reverendissimo D. meo Decano.

In dubium autem revocari non valet, quod per dotationem à Confratribus expletam cum reservatione juris præsentandi personam idoneam, quod intelligitur de simplici Clerico habente ætatem legitimam à Concilio præscriptam, ut per Text. in cap. Cum in cunctis de Election. Rebuff. in prax. benefic. tit. form. Vicar. Archiepisc. num. 87. Sbrozz. de offic. Vicar. lib. 2. quest. 100. n. 1. & latè in Vollaterrana beneficii 7. Decembris 1708. §. Collimant, cor. Me, Canonicatus, de quo disputatur dici debeat in esse perfecto deductus per actum plenè completum, ex eaque dotatione absolutam resultare erectionem; Clara enim in hoc se offerunt verba Instrumenti exarati sub die 24. Junii 1620. in quo non solum assignatur dos pro fundacione Canonicatus, verum etiam expressum extitit, dotem Cappellæ, seu Beneficii fore de jurepatronatus Confratrum, ipsisque perpetuis futuris temporibus competere debere jus præsentandi personam idoneam quoties illud vacare contigerit; Necnon Confratres prædicti facti fuerunt ad eundem actum devenisse vigore facultatis Pro-Vicarii Farfensis specialiter delegati ad effectum erigendi, & reservandi juspatronatus juxta auctoritatem eidem tributam

in literis Vicariatus similes præstandi consensus fundacionibus, & reservationibus juspatronatus. Inficiari igitur non poterit, quod dotatio præfata cum his solemnibus, ac prævio Pro-Vicarii assensu expleta, perindè habenda tamquam perfecta, & completa erectio ad ejus irrevocabilitatem, & validitatem nihil aliud exposcens, ad bene animadversa in his terminis per Rot. in Majoricen. juspatronatus 28. Novembris 1704. §. Minimè, & §. Altera, coram bo. mem. Muto, & in Asten. Prioratus super pertinentia 11. Junii 1708. §. Quod autem, coram R. P. D. meo Lancetta.

In nihilo adversante, quod in eodem Instrumento deveniendo Patroni ad nominationem primi Cappellani in personam Antonii Cretonii illum nominando in Canonicum, & Cappellanum Altaris, seu juspatronatus usi fuerint verbis erigen. & sien. ex quo inferri contenditur, quod actus erectionis non fuerit tunc perfectus, & plenè completus, ac solum ex successiva Bulla Cardinalis Montalti suam perfectionem, & implementum reportaverit. Etenim verba prædicta erigen. & sien. minimè cadere valent super ipso Canonicatu, & jurepatronatus, sed quidem super Altari, & Cappella materiali, quæ tunc non erat reedificata, & ad quem effectum Confratres jam præcedenter deputaverant duos ex corpore Societatis pro opere prædicto perficiendo; Idque patens efficitur animadvertendo, quod ante dictum Instrumentum sub die 25. Maji jam præcesserat destinatio, qui sanè prior actus, tamquam cadens super erectione faciendâ de futuro, imperfectus verè esse valebat; Cum autem postea sub die 20. Junii ad alterum Instrumentum prævio Ordinarii assensu, & cum omnibus solemnibus fuerit deventum, in quo Fundatores intellexerunt primavo altero Instrumento dotationis executionem tribuere, & sibi juspatronatus reservare; Actus hic munitus omnibus necessariis, quæ ad perfectam, & validam beneficii erectionem exiguntur, nihil ultra ad sui essentiam, & perfectionem desiderans, ac in implementum eorum, quæ in priori Instrumento pro ipsa erectionis perfectione deficiebant, imperfectus nequaquam affirmari poterit, proindeque verba

ba illa Cappella, seu juspatronatus sien. & erigen. nonnisi de ipsa Cappellæ materialitate, non verò de illius formalitate necessariè erunt accipienda; Quod nihil adimit perfectioni, & irrevocabilitati erectioni beneficii, cum benè simul stare possit, quod ipsa materialis Cappella faciendâ, & erigendâ foret, ipsum verò juspatronatus irrevocabiliter erectum, & completum existeret: Cùm aliud sit Cappella, aliud verò Cappellania in Cappella, quemadmodum diversificat juspatronatus Ecclesiæ à jurepatronatus beneficiorum, ut dixit *Rot. decis. 1783. n.6. coram Coccino*, & optimè probat *decis. Reverendiss. Decani sub die 8. Junii currentis anni 8. Quin adversaretur.*

Minimè relevante, quod etiam si actus erectionis ex parte Confratrum pro erecto habitus esse valuerit, adhuc ex parte Ordinarii talis minimè possit adjudicari; ex eo quia consensus per Vicarium præstitus non cadat super reservatione juspatronatus, sed super sola dotatione beneficii, ad quem effectum duplex consensus necessarius exigeretur, nec unicus sufficeret, & quatenus jure ad utramque
29 extendi valeret, adhuc ejusdem Pro-Vicarii assensus validus reputari nequiverit, cùm agatur de reservatione juspatronatus in Canoniatu, ad quem effectum specialissima requiratur Episcopi delegatio, quæ sub generalitate demandatæ jurisdictionis de jure venire non possit, per ea, quæ docent *Peregrin. in prax. Vicar. p.1. sect.2. sub sect.2. n.22. Sbrozz. de offic. Vicar. lib.2. quest.32. n.1. & qu.117. num.2. Amostaz. de caus. piis lib.5. cap.5. nu. 36. tom. 2. Frass. de Reg. Patronat. Indiar. p.1. cap.4. n.14. in fine.*

Siquidem neutrum ex prædictis assumptis subsistere comperitur. Non primum respiciens consensum Ordinarii adjectum in ea parte Instrumenti, qua expletur dotalio Canoniatu, nullatenus verò repetitum in altera, ubi favore dotantium reservatur juspatronatus, cùm enim agatur de dotatione ex reservatione juspatronatus peracta in uno eodemque Instrumento, minimè exiguntur plures, & separati consensus, sed unus pro omnibus satis esse videtur, ut benè explicat *Lambert. in contrarium citatus de jurepatronatus lib.1. par. 1. quest. princ. sub num.108.*

pag. 199. quem refert., & sequitur *Rot. in rec. p.11. decis. 107. sub n. 4. & tradunt Sanch. conf. Moral. lib. 2. cap. 3. dub. 48. n.7. in fine*, & omnium latius *Amostaz. de caus. piis dicto lib.5. cap.5. n.42.*

31 Et summa quidem ratione, quia juspatronatus acquisitio promanat ex ipsa constructione Ecclesiæ, seu illius dotatione cum Episcopi consensu peracta, statim ac igitur Episcopus dotationem admittit, lex ipsa ob præmium boni operis Fundatorum favore juspatronatus præstare, mandat, ut colligi videtur *ex cap. Nobis 25. de jurepatronatus*, & eo fermè modo, quo olim, qui in operibus publicis de proprio impendebant eisdem debitus honor à Civitate ædificantis nomen operi inscribendo tribuebatur, *ut in l. 2. & ultima ff. de operibus publ. ac tradit eruditus Gonzal. in d. cap. à nobis n. 4.* Quapropter dotatione beneficii cum Ordinarii auctoritate, & assensu sequuta, ille solus consensus rite quoque deservit ad reservationem juspatronatus, qui non ex speciali ipsius Episcopi indulgentia, sed ex ipso favore dotationis beneficii consequitur, ut notant communiter *Canonista in dicto cap. a nobis de jurepatron.* & signanter *Abb. not ab. primo*, & conferunt tradita *in cap.3. de Privilegiis in 6.*, ubi dicitur, quod absente Canonico ex causa studiorum cum consensu Episcopi, novus non exigatur consensus pro lucrands fructibus, sed ille prior consensus pro his satis esse decernitur, & ita in nostris individualibus terminis differendo optimè prosequitur post *Gonzalez loco cit. Amostaz. de caus. piis dicto lib.5. cap.5. n. 42.*

Ita pariter corruere videtur alterum objectum repositum in carentia auctoritatis Pro Vicarii præfatam erectionem approbantis; facultates enim eidem à Cardinali Abbate Farfensi elargitæ hujusmodi potestate ipsum præditum reddiderunt; Inter cæteros namque actus jurisdictionis in literis Provicariatus Generalis à dicto Cardinali traditis præcisè tributa
32 legitur hæc individualis facultas in fundatione juspatronatus, ejusque erectione consensum, & auctoritatem præstandi. Unde cùm Vicarius ad auctorizandas fundationes juspatronatus ab Ordinario delegatus literaliter existeret, dubitari nequit

nequit quin idem suam auctoritatem in hoc interponere rite valuerit *Rot. in Majoricen. Jurispatronat. 16. Maji §. Haud subsistente, & 28. Novembris 1704. §. Minime, & 12. Maji. 1705. §. Alter cum seqq. coram bon. mem. Muto, & optimè in Asten. Prioratus super pertinentia 11. Junii 1708. §. Quod autem cor. R. P. D. meo Lancetta.*

Quin valeat in aliquo vim facere, quod ageretur de Canonatu in Collegiata; 33 Quia cum facultas generaliter fuerit demandata, generaliter eadem venit intelligenda de quacunque approbatione Jurispatronatus etiam in Canonicatibus, cum etiam Canonatus veniat appellatione Beneficii *Barbos. appell. verb. utriusque jur. appellat. 32. num. 11. Panimoll. decis. 98. annot. 1. num. 2. maximè cum fundaciones Beneficiorum de novo licèt sub vinculo jurispatronat. semper dicantur actus favorabiles, ad differentiam quando ageretur de translatione jurispatronatus jam erecti, & fundati, & in hoc casu præsumptio urgere videtur pro facultate sufficienti in Vicario, ut monet *Rot. decis. 702. num. 4. coram Buratt. ultra quod in commissione Vicariatus, cum præter specialem expressionem facultatis approbandi fundaciones jurispatronatus fuerint etiam adjectæ aliæ clausulæ valentes comprehendere cætera omnia, quæ specialem, & magis expressam requirerent declarationem; hinc hæsitari nequit, quod veniret hæc facultas approbandi fundaciones Canonatuum jurispatronatus, cum omnia specialia commissa censeatur, per ea, quæ ad rem firmant *Sbrozz. de offic. Vicarii lib. 1. qu. 65. num. 5. vers. quia tunc Pellegrin. Prax. Vicar. par. 1. sect. 2. subsect. 2. nu. 71. & 72. Barb. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 54. nu. 154.***

Nec obesse poterit, quod Vicarius dotem Canonatui assignatam in instrumento dotationis anni 1620. neque incorporaverit cum redditibus Capituli, neque id faciendi facultate esset donatus. Hic siquidem incorporationis defectus ad Canonatus perfectionem, illiusque erectionem nullatenus repugnare videtur; potest namque eadem erectio cum dote assignata validè subsistere absque eo, quod dos prædicta cum redditibus
Pars V.

Capituli uniri, & incorporari necessario teneatur; cum plures sint Canonatus, qui suam distinctam præbendam retineant, prout alii tres ejusdem naturæ Canonatus existunt in hac Collegiata, de qua agitur; Cum materia, & forma Canonatus consistat in dotatione, & consensu Episcopi, quibus positus Canonatus dicitur perfectè erectus, & fundatus, nec ullam deinde alterationem admittit, ut dictum fuit *supra in §. Cujus quidem, & latè probavit dec. Reverendis. D. mei Decani in §. Alterum, & §. Dubitari autem non poterat.*

Neque minus nullitas primæ erectionis deduci meretur, ex quo Confratres adiverint Cardinalem Abbatem, à quo asserta Bulla erectionis emanavit, quia si Patroni Cardinalem adiverint, id factum dici nequit, ex quo cognoverint necessitatem approbationis dictæ erectionis jam factæ; sed vel propter præminentias aliosque effectus, quos Canonatus jam erectus, & in esse perfectò deductus expectabat, ut puta stallum in Choro, jus habendi vocem activam, & passivam in Capitulo, aliaque similia; vel ad majorem usque tunc gestorum confirmationem, ut in specie observat *Rot. in dicta Asten. Prioratus super pertinentia 11. Junii 1708. §. Nihilque refert coram R. P. D. meo Lancetta.*

Verùm præter præmissa ex alio etiam jure in Bulla Cardinalis Montalti qualitas Sacerdotalis novo Canonatui injungi minimè valuit. Id enim redundabat in præjudicium antiquiorum Canonatuum jam præexistentium, qui cum nec de jure, nec de consuetudine particulari Ecclesiæ annexum haberent Ordinem Sacerdotalem, si dictus Canonatus noviter erectus sub hac qualitate fundatus existeret novus Canonicus præferri utique debuisset aliis Canonicis antiquioribus, etiam si illi Sacerdotes deinde efficerentur juxta *Gregorii IX. responsum in c. statuimus de majorit., & obedient. Rot. decis. 214. par. 4. tom. 2. rec. & pluribus cumulatis latè in Romana præcedentiæ 5. Maji 1710. §. Hujusmodi sanè, §. Quia in aliquo, & §. Ita demum coram me.* Cum igitur ageretur de præjudicio aliorum Canonicorum circa eorum præminentiam, & prælationem, nequiverat sanè Cardinalis
B b Abbas

Abbas dictum novum Canonicatum tamquam Sacerdotalem erigere, nisi prævio antiquiorum Canonicorum consensu, ut firmat *Gratian. discept. forens. c. 867. n. 16. & 17.*, & solidè firmat *dec. Reverendiss. D. mei Molines Decani §. Tertium denique fundamentum.*

Hinc non solùm haud obstare, sed potius retorqueri videtur, quod Cardinalis Montaltus in dicta Bulla adjecerit clausulam *sinè alicujus præjudicio*, ex ea namque nedum de jure, sed etiam ex mente ejusdem Cardinalis dicta qualitas Sacerdotalis, uti antiquioribus Canonicis præjudicialis pro non apposta haberi debet; clausula enim prædicta modificationem præferret *Rot. coram Bich. dec. 541. n. 10.* præservatque omne, & quodcumque jus alterius, & operatur, ut si quid alteri præjudiciale appositum fuerit, pro non apposto habeatur *Maresc. var. res. lib. 2. c. 137. n. 2. Rot. cor. Dunozett. sen. dec. 123. n. 5. & cor. Ubag. dec. 87. n. 15. & 16. & in rec. dec. 536. n. 102. par. 14.*

Minus ad evertendum hoc postremum fundamentum prodesse valebit decretum quoddam Cardinalis Farnesii tunc Abbatis Farnensis, ex quo erui contenditur, quod Canonicatus jam præexistentes dici possent Sacerdotales attenda expressione ab eodem Cardinali facta in additione aliorum duorum Canonicatum, *acciò la Chiesa sia officiata da numero sufficiente di Preti.* Quoniam ultra illegalitatem dicti decreti veluti informis, & extracti à privato Archivio Canonicorum, quod fidem non facit *Rot. dec. 195. n. 11. & 12. par. 9. rec.* procedendo tamen per malam hypothèsim, quod dictum decretum sit tamquam legale reputandum, adhuc convincere non possit, quòd Canonicatus antiquiores sint verè Sacerdotales, dum nomen illud *Preti* non infert necessario, ut
36 indè Canonicatus sint Presbyterales, dum verificari potest etiam de simplicibus Clericis, cum nomen prædictum *Preti* vulgari sermone prolatum includat omnes illos, qui non sunt Laici, & simplicibus Clericis adaptari valeat, ut in terminis *Pignatell. consult. can. 2. n. 6. tom. 1. Rot. cor. Merlin. dec. 825. nu. 12. Ortonen. Benef. 10. Junii 1709. §. fin. cor. R. P. D. meo Polignac.*, & latè in *Melchitana Beneficiorum 16. Junii 1710. §. Ex qualitate,*

& §. Neque præmissis cor. R. P. D. meo Falconerio, & de verbo Sacerdote novissimè dictum fuit in Melphiten. Benefic. 26. Junii hujus anni §. Hinc non relevat coram R. P. D. meo Priolo.

In prædictorum omnium confirmationem accedit demum subsequuta observantia proxima erectioni Canonicatus, ac asserto diplomati Cardinalis Abbatis; Siquidem primo loco ab eodem Cardinali ad dictum Canonicatum institutus existit Antonius Cretonius simplex Clericus absque ulla expressione peritiæ cantus, & absque pariter decreto, quod intra annum ad Sacerdotium se promoveri curaret, prout opus fuisset in Canonicatu Sacerdotali. Triennio verò postea dictus Cretonius ad instantiam Confraternitatis subivit privationem Beneficii, ex quo non residebat, *neq. etiam faciebat celebrare Missas*, ex hoc autem manifestè consequitur, quod tam Ordinarius, quam Patroni non reputaverint Canonicum esse adstrictum ad affumendum Ordinem Presbyteratus, sed quod verè per alium celebrare potuerit, indè propterea insurgit, ut Beneficium nunquam dici possit Sacerdotalè, ut in puncto dixit *Rot. cor. Celso decis. 367. nu. 14. & 15. & in rec. decis. 474. sub nu. 4. vers. idq. etiam par. 16.* cum aliis in *d. Melphiten. Benef. 26. Junii currentis anni 1711. §. Cum enim Fundator cor. R. P. D. Priolo.*

Sequuta postmodum privatione dicti Cretonii, ac in ejus executionem devenientibus Confratribus ad nominationem Clementis de Benedictis fuerunt tunc ad concursum admissi, ac in scrutinio positi alteri duo Clerici ætate minores, & licèt electio ceciderit super Clementem Sacerdotem, id tamen non evenit propter dictam qualitatem Sacerdotalè, quæ insignitus incedebat, sed quia idem magis idoneus inter cæteros fuit repertus, illius autem nominatio facta tanquam de magis idoneo, satis denotat etiam alios licèt simplices Clericos idoneos ad Canonicatum assequendum fuisse reputatos, ut congruè notavit *Rot. decis. 137. nu. 11. & 13. cor. Duran.* Cum major idoneitas non ex sola Sacerdotali præminèntia, sed ex moribus, & doctrina præstetur, ut in puncto in *Ortonen. Benefic. 23. Martii 1708. §. fin. coram R. P. D. meo Scotto,* prout

38 prout nec Beneficium Sacerdotale argui debet ex admiffione Sacerdotum ad illud quando etiam fimplices Clerici fuerunt ad nominationem recepti, qui cum incapaces reputentur Beneficii Sacerdotalis, ex ipforum fola admiffione pro exclusione qualitatis Sacerdotalis in Beneficio validum præftatur argumentum, ut egregiè dixit *Rot. in d. Meleuitana Beneficiorum* 16. Junii 1710. sub §. *Obferuantia coram R.P.D. meo Falconerio*, & conferunt etiam deducta in *d. Melphicten. Beneficii*, 26. Junii 1711. §. *Sed neque allegati actus coram R.P.D. meo Priolo*.

39 Per renunciationem demum dicti Clementis favore Clerici Iosephi Benedicti ejus nepotis, cum euenit tertia collatio præfati Canonatus per S. Sedem, non fuerunt Papæ expressæ qualitates Sacerdotis, & Musicæ, nec à Papa fuit appositum decretum, ut prouifus intrâ annum ad Sacerdotium promoveretur. Itidemque pariter in hac postrema electione facta in personam Iosephi Bufalerii ipsi Confratres, inter quos aderat Augustinus collitigans pariter pro certo habuisse promanat Canonatum non esse Sacerdotalem, nec Musicæ peritiâ requirere cum in scrutinio alios quatuor Clericos ætate minores, & nulla cantus peritiâ præditos posuerint cum decreto, ut qui majora consequeretur suffragia electus, & pro electo haberetur, inter quos Ioseph selectus cum euaferit, & nominationem reportauerit cum præfata facultate celebrandi per alium, hæc quemadmodum est exclusiua qualitatis Sacerdotalis *Rosa de execut. lit. Apost. par. 1. cap. 6. nu. 179. cum aliis in sæpè allegata Melphicten. Benef. 26. Junii proximè præteriti §. Cum enim cor. R.P.D. meo Priolo*, ita ex ea dijudicari oportet, Canonatum qualitate Sacerdotali non fuisse gravatum, ac semper pro simplici Clericali inter partes habitum, ut notauit *dec. præcedentis instantia in §. Certius autem*, cum ex obseruantia Fundatorum optimè arguatur Beneficium non esse Sacerdotale, sed merè Clericale, juxta plenè cumulata per *Rot. in dicta Meleuitana Beneficiorum* 26. Junii 1710. §. *Frustrâ coram R.P.D. meo Falconerio*, & in *mox d. Melphicten. Beneficii §. Et si adhuc coram R.P.D. meo Priolo*.

Quicquam in contrarium non releuant Pars V.

te contraria obseruantia, quæ desumitur ex productione diplomatis Cardinalis Montalti sequuta de anno 1692. ac etiam ex relatione ad eandem Bullam facta in nominatione expleta à Confratribus, ac in sententia super institutione, nec non ex nominatione, ut plurimum sequuta in persona actu Sacerdotum, his enim omnibus, congruè satisfactum legitur in *dec. Reverendiss. Decani in §. Nec præadducta*, cum quibus etiam hodie Domini pertransierunt; Et ulterius addi potest, quod relationes habitæ ad dictam Bullam, illiusque productio potuit verificari in his, quæ respiciunt alios effectus, qui ex intervallo, & post actum plenè completum potuerint ab Ordinario sanciri, non autem qualitates Sacerdotis, & cantus, qui cum sapiant alterationem primæ erectionis sicuti nequiverunt ab eodem apponi, ita ex productione validæ effici non valuerunt. Tantò magis, quod hoc non obstante Canonatus numquam sub præfata conditione se promoveri faciendi intrâ annum fuit simplicibus Clericis collatus, quin imò Confraternitas ad eundem nominavit Iosephum cum facultate celebrandi per alium. Provisions verò, seu nominationes ex accidenti sequutæ in persona aliorum actu Sacerdotum, cum non doceantur coactè expletæ, ac sub hac præfata qualitate, non arguunt Beneficium esse Sacerdotale, ut in terminis ultra allegat. in *dec. Causa d. §. Nec præadducta obseruantia in fine*, *Vivian. de jurepatronat. par. 2. lib. 6. cap. 6. n. 37. & seqq. cum aliis in Meleuitana Beneficior. 16. Junii 1710. §. Obferuantia cor. R. P. D. meo Falconerio*.

Et ita omiffis reliquis, quibus fusè, & solidè satisfecit *decif. Reverendiss. D. mei Decani emanata sub die 8. Junii proximè præteriti*, & quam in reliquis Domini hodie approbarunt sub utriusque partiunt, valido certamine pro processu ad legitimam executionem literarum Apostolicarum Iosephi responsum emanavit.

ARGUMENTUM.

Reperto ex intervallo instrumento foundationis Cappellaniæ, si in eo legatur impositum Cappellano solum onus officianti unum Altare pro Anima Fundatoris, & nulla fiat mentio de onere celebrandi Missam, an Cappellanus teneatur continuare in celebratione Missarum pro Anima ejusdem Fundatoris, vel potius hac omissa; recitare D. Officium in Choro cum Canonicis.

SUMMARIUM.

- 1 *Imposito onere Cappellano in limine foundationis officianti unum Altare pro Anima Fundatoris, idem Cappellanus tenetur Missam celebrare pro Anima ejusdem Fundatoris.*
- 2 *Verbum officiare est equivocum, & sumi potest pro recitare Psalmos, & pro celebrare Missas.*
- 3 *Quando sumatur pro celebrare Missas? Vide ibi, & n.4.*
- 4 *Anima majus suffragium recipit à celebratione Missarum, quam à recitatione horarum Canonicarum.*
- 5 *Si reperiat instrumentum Foundationis, & Beneficiatus non sit qualificatus ad formam illius; an ipse vigore sua provisionis possit retinere dictum beneficium, vel potius indigeat dispensatione, qua dicitur perinde valere, & an hæc sit ei concedenda.*
- 6 *Cappellanus tenetur deferre Pluviale, & observare alia onera in Tabellis præscripta, quando non reperitur instrumentum foundationis eorundem onerum exclusivum.*

CASUS II.

EXpositus fuit in S. Congregatione Concilii sequens Casus. Editis anno 1525. ab hac Sacra Congregatione

notissimis Decretis de celebratione, & reductione Missarum, Capitulum Parochialis, & Collegiatae Ecclesiæ S. Laurentii Florentiæ compositum ex Cappellanis triginta tribus distributionum participantibus, aliisque sexdecim non participantibus, sed præbendam omnibus habentibus scutor. 15., supplicavit die 12. Januarii anni 1630., ut Missæ, quas dicti Cappellani sine applicatione, aliisque receptis eleemosynis celebrabant, reducerentur ad manualementem eleemosynam juxta reddituum proportionem cujuscumque Cappellaniæ, cum onere Cappellanis illas pro Fundatoribus applicandi, & facultate pro reliquis Missis eleemosynam recipiendi; quæ instantia remissa fuit arbitrio, & conscientiæ Archiepiscopi Florentini. Iste autem expensis Cappellaniarum redditibus, de quarum foundatione non constabat, certum numerum Missarum pro Fundatoribus applicandarum, per Cappellanos præfixit, & inter cætera mandavit, ut Cappellanus Cappellaniæ Conceptionis B. M. V. Missas biscentum triginta, ut supra celebraret; Modernus Cappellanus foundationem ejusdem Cappellaniæ in præsens producit, in qua Angela Fundatrix per actum donationis inter vivos expletum ab anno 1458. mandat eligi unum Cappellanum Ecclesiæ S. Laurentii ad officiantum, & qui officiare debeat in dicta Ecclesiâ unum Altare, seu Cappellam intitulatam sub nomine Conceptionis B. M. V. pro Anima dictæ Agnoletta &c., ut faciunt Cappellani dictæ Ecclesiæ S. Laurentii in Cappellis dictæ Ecclesiæ &c., & etiam cum pacto, quod Cappellanus sic eligendus teneatur, & debeat facere quolibet anno in perpetuum duo Anniversaria, seu Officia pro Anima dictæ Agnoletta &c. in die Festo Conceptionis V. Mariæ, & alium in die sequenti, in quibus Anniversariis celebrentur una Missa canenda, & viginti Missæ planæ pro quolibet =. Præterit Cappellanus abolendum esse onus Missarum, biscentum triginta modo, & forma, quibus supra impositum ea præcipua ratione, quia verbum *Officiare*, potius Sacram Psalmodiam Chori in Horis Canonicis, quam celebrationem Missarum denotet; Disputatum proindè fuit dubium = An, & ad quæ onera Missarum, & Anniversariorum, & ad eorum applicationem pro Fun-

Fundatrice Cappellanus orator teneatur.

1 Studens in hac causa meum aperiendo vótum sentiebam, dictum Cappellanum teneri ad duo Anniversaria, & ad Missas ad formam Decreti Archiepiscopi; & nullatenus hæc onera adimplere ommittere posse; Cappellania namque hujusmodi non solum habet annexum onus duorum Anniversariorum quolibet anno, verum etiam habet onus celebrandi Missas ad Altare Sanctissimæ Conceptionis, dum Fundatrix voluit quod Cappellanus Officiare debeat in dicta Ecclesia Collegiata S. Laurentii unum Altare, seu Cappellam intitulatam sub nomine Conceptionis B. V. Mariæ pro ejus, suorumque Animabus, ut faciunt alii Cappellani dictæ Ecclesiæ S. Laurentii in dictis Cappellis dictæ Ecclesiæ, & debeat facere quolibet anno in perpetuum duo Anniversaria, seu Officia pro Anima &c. Verbum autem *Officiare* cum sit æquivocum, & summi possit tam pro *recitare Psalmos*, quam pro *celebrare Missas*, cum nomine *Officii* veniant ordinata tam in Breviario, quam in Missali, concurrunt hic quamplures conjecturæ, quæ verisimiliter suadent Fundatricem voluisse sumere verbum *Officiare*, pro *celebrare Missas*.

3 Prima conjectura est, quia verbum *Officiare* fuit directum à Fundatrice non ad Ecclesiam, ad cujus Altare majus recitantur horæ Canonice, sed particulariter ad Altare Sanctissimæ Conceptionis; etenim si nomine *Officiare* intellexisset Fundatrix recitare horas Canonicas, non autem celebrare Missas, illud direxisset ad Ecclesiam Collegiatam, & non ad particulare Altare; aliàs cum etiam mandaverit, quod suus Cappellanus officiaret Altare Sanctissimæ Conceptionis, ut faciunt alii Cappellani dictæ Ecclesiæ Sancti Laurentii in Cappellis ejusdem Ecclesiæ tot essent Chori, quot Cappellæ, seu Altaria.

4 Secunda est, quia voluit, quod Cappellanus officiaret Altare pro Anima sua, ac suorum, adeo ut intendit suffragium Animæ; majus autem suffragium Anima recipit à celebratione Missarum, quam à recitatione horarum Canonicarum. *Amo-staz. de Caus. piis lib. 2. cap. 3. n. 4. & seq. Pignattell. consult. Canonic. 139. num. 11. & 13. tom. 1.*, & consequenter nomine

Officiare Altare, voluit celebrationem Missarum; Et ita resolutum fuit ab eadem S. Congregatione in *Florentina Abolitionis oneris 11. Decembris 1717.*

5 Supponamus, quod simplex Clericus ætatis viginti annorum e. g. obtinuerit Beneficium A, obtineri solitum à simplicibus Clericis ea ætate constitutis: si deinde reperitur Instrumentum foundationis, & ibi legatur, quod dictum beneficium sit actu Sacerdotale, sit residentiale, & requirat ætatem triginta quinque annorum; quæritur an Præfatus Clericus non qualificatus ad formam foundationis, possit retinere dictum beneficium, vigore suæ provisionis, vel potius indigeat dispensatione, quæ dicitur *Perinde valere*, & an hæc sit ei concedenda?

Respondeo non posse præfatum Clericum vigore suæ provisionis retinere dictum beneficium, utpote non qualificatum ad formam hujus foundationis, sed indigere dispensatione, quæ dicitur *Perinde valere*; & hanc esse ei in hoc casu concedendam, attenda ejus bona fide, quæ fuit adeptus possessionem beneficii, nec non præcedenti observantia, qua ejusdem Prædecessores in statu solius Clericatus id Beneficium sunt assequuti, & in ætate minori, quam annis triginta quinque; ac attento, quod nullus existat contradictor, ut in terminis hujus casus resolutum fuit à Sacra Congregatione Concilii in *Parmen. dispensationis 12. Aprilis 1710.*

Supponamus è contra, quod non reperitur Instrumentum foundationis Cappellaniæ erectæ e. g. in Ecclesia Cathedrali; & Cappellanus renuat adimplere onera ab Episcopo in Tabellis præscripta; & usque adhuc ab omnibus Cappellanis pro tempore observata, eo præcipuè fundamento, quod in aliis fundationibus Cappellaniarum erectarum in eadem Cathedrali dicta onera non inveniuntur; Quæro an idem Cappellanus teneatur observare eadem onera in dictis Tabellis demandata?

6 Respondeo affirmativè, quia cum non inveniatur instrumentum foundationis, & Tabellæ fuerint continuo ab omnibus Cappellanis pro tempore observatis, non est proinde permissum moderno Cappellano se à prædictis oneribus in Tabellis præ-

præscriptis eximere; ut novissimè resolutum fuit ab eadem S. Congregatione Concilii in Callien. 4. Martii 1719. ubi mos est antiquus Ecclesiæ Calliensis, quod fiant Tabellæ, tum pro diebus, in quibus Sacerdotes debent deferre Pluvialia, tum pariter pro diebus, & horis, in quibus Missæ sunt celebrandæ, cum autem Patroni cujusdam Cappellaniæ sub invocatione S. Bernardini in Cathedrali Ecclesia Calliensi erectæ contenderent Cappellanum à se nominatum non teneri deferre Pluviale certis diebus, & celebrare certis pariter diebus, & horis præscriptis, uti demandatum fuit ab Episcopo in Tabellis pro regulanda officitura ejusdem Cathedralis exaratis inter cætera, eo sub motivo, quod licet non inveniat fundatio dictæ Cappellaniæ, adsunt tamen aliæ foundationes aliarum Cappellaniarum, in eadem Ecclesia erectarum, in quibus recensita onera non inveniuntur; hoc tamen non obstante, fuit injunctum eidem Cappellano deferre Pluviale, & Sacrum celebrare certis diebus, & horis præscriptis in Tabellis.

ARGUMENTUM.

An Religioso concedenda sit facultas mutandi dispositionem, & reservationem Jurispatronatus factam de tempore Novitiatus, accedente consensu illius, favore cujus reservatum fuit Juspatronatus.

SUMMARIUM.

- 1 Pontifex concedere potest Regularibus facultatem disponendi, & mutandi dispositionem ab ipsis in sæculo factam.
- 2 Referuntur exempla, quibus hujusmodi facultas disponendi fuit Regularibus concessa.
- 3 Moniali post demandatam in sæculo foundationem Cappellaniæ de propriis bonis post suum obitum erigendam non est concedenda facultas mutandi, & disponendi de iisdem bonis favore sui Monasterii. Intellige, ut n.7.

4 Regulari non est concedenda licentia revocandi testamentum ante Professionem ab ipso conditum, hæredem relinquendo suum Monasterium; Intellige, ut n.8.

5 Religioso est concedenda facultas mutandi antiquam dispositionem, & reservationem jurispatronatus factam de tempore novitiatus, quando nova dispositio est rationabilis, & nemini præjudicialis.

6 Commutatio voluntatis solet à Summo Pontifice permitti, non obstante Tertii præjudicio merè eventuali, & incerto.

C A S U S III.

Res, quædam Monialis, dum erat in Novitiatu, & ante Professionem, instituit Cappellanas, & jus ad eas nominandi sibi reservavit, & post suum obitum jus illud detulit ad nonnullos suos consanguineos, quibus deficientibus ad Patrem Rectorem Collegii Societatis Jesu, Civitatis A, absque eò, quod tamen Ecclesiam expresserit, in qua Cappellani deberent Missas celebrare. Cupit modò eadem Monialis, ut à Summo Pontifice sibi indulgeatur facultas disponendi, primo, quod Cappellani nominandi deberent esse ex suis Consanguineis intrà quartum gradum, & in eorum defectu, ex pauperioribus, & magis egenis Sacerdotibus, suo Monasterio inservientibus; Secundò, quod Missæ semper in Ecclesia sui Monasterii celebrarentur; & tertio, quod jus nominandi Cappellanos deferretur ad ejusdem Monasterii Abbatissam, subdendo Patrem Rectorem Collegii Societatis Jesu se promptissimum, & paratissimum exhibere ad renunciandum pro se, suisque successoribus juri nominandi sibi, vel successoribus suis deferendo post obitum dictæ Monialis. Quo casu quaeritur an eidem Moniali concedenda sit hujusmodi facultas?

- 1 De Potestate Pontificia, seu quod Summus Pontifex possit concedere Regularibus facultatem disponendi, & mutandi dispositionem ab ipsis in sæculo factam, nulla est hæsitatio; quia cum tota prohibitio disponendi tam inter vivos, quam in ultima voluntate quoad Monachos, & Moniales descendat à jure positivo, nimirum à Textu in authentica ingressi C. de Sacrosanctis Ecclesiis, & à cap. quia ingredi-

dientibus de Testam. Summus Pontifex sua Auctoritate hanc prohibitionem tollere, & juri positivo derogare valet, ut patet pluribus exemplis, & casibus in S. Congregatione Concilii ventilatis, præsertim in quadam causa *Florentina* 13. *Julii* 1686., ubi eadem Congregatio indulgit Fratri Camillo Lando ordinis S. Augustini, ut accedente consensu Fratrum sui Conventus renunciare posset juribus sibi competentibus super quadam domo favore sui Fratris germani; & in alia causa *Limana* 27. *Junii* 1699. concessit cuidam Moniali, ut de certa quantitate dispo-neret, cujus dispositionem sibi reservaverat in Testamento, quod fecerat antè Professionem; Difficultas stat in voluntate, seu an Summus Pontifex debeat, & soleat hujusmodi facultatem Regularibus concedere.

Negativam responsonem suadent quamplures Resolutiones Sacræ Congregationis Concilii, quibus apparent consimiles petitiones rejectæ; In quadam enim causa *Toletana* die 8. *Julii* 1668. Sacra Congregatio negativè respondit petitioni cujusdam Monialis Sanctæ Claræ, quæ post demandatam in suo testamento, quod in sæculo considerat, Cappellanæ fundationem post suum obitum erigendam, & ad quam suos vocaverat Consanguineos, postulabat facultatem de iisdem bonis disponendi favore sui Monasterii. Item in quadam causa *Bononien.* die 25. *Febr.* 1679., & die 23. *Augusti* 1692., eadem Sacra Congregatio noluit concedere licentiam revocandi testamentum cuidam Regulari, qui ante Professionem illud condiderat, hæredem relinquendo suum Monasterium, licèt ageretur de Professo inter Jesuitas, & licèt ordo Jesuatorum, tempore petitionis, fuisset jam suppressus à Summo Pontifice Clemente IX.

His tamen non obstantibus in quadam causa *Toletana* proposita in Sacra Congregatione Concilii, ubi similis casus disputabatur, sentiebam esse annuendum petitioni præfatæ Monialis, prævia tamen renunciatione juris nominandi facienda per Præpositum Generalem; Supradicta namque nova dispositio, quam eadem Monialis vellet explere, est rationabilis, quia per eam consulitur Ecclesiæ proprii Monasterii, quæ non habet sufficientem

numerum Missarum, non est ulli præjudicialis, non quidem Consanguineis, quibus reservatum fuit jus activum nominandi, quia isti jam decesserunt, nec est præjudicialis juri passivo, quia istud nulli fuit in prima dispositione reservatum; neque præjudicium infert alicui Ecclesiæ, quia in eadem prima dispositione non fuit expressa Ecclesia, in qua Missæ essent celebrandæ.

Non officit, quod si concedatur facultas deveniendi ad dictam novam dispositionem, præjudicetur Rectori Collegii Societatis Jesu; quia in primis hujusmodi concessio est permittenda prævia renunciatione juris nominandi facienda per Præpositum Generalem; deinde cum jus nominandi Cappellanos vigore primæ dispositionis devolvatur ad Patrem Rectorem post obitum dictæ Monialis, non agitur de jure quæsito eidem Patri Rectori, sed quærendo, & consequenter præjudicium illud generale, quod suboritur ex nova reservatione juris nominandi Cappellanos favore Abbatis, non est considerabile, sed eo non obstante permitti solet à Summo Pontifice commutatio voluntatis. *Gabriel. conf.* 183. n. 19. & *seq. lib. 2. Card. de Luc. de Testam. disc.* 87. n. 4. *vers. ac etiam, Rot. in Gerunden. Applicationis* 14. *Junii* 1706. *S. Levioris, coram Reverendissimo Molines.* Et ita resolutum fuit ab eadem Sacra Congregatione Concilii in dicta *Toletana* 7. *Maji* 1718.

Contrariæ verò resolutiones supra relatae num. 3. & 4. non obstant; Prima namque processit, quia oratrix ad mutationem dispositionis deveniebat non tam ex amore erga suum Monasterium, quam ex odio concepto adversus consanguineos; Secunda autem habuit originem, ex eo quia in ea causa, nè dum aderat præjudicium Monasterii hæredis instituti in primo Testamento, cujus bona, & jura ad Sedem Apostolicam erant devoluta, sed ulterius Papa Religionem supprimendo, Professis permiserat transitum ad aliam Religionem, & quatenus in seculo permansissent in habitu Clericali, præstationem ex redditibus Monasterii assignaverat; ut colligitur ex eisdem resolutionibus in dictis Causis editis.

ARGUMENTUM.

Papa an, & quando soleat pias Fundatorum, aut Testatorum voluntates commutare?

SUMMARIUM.

- 1 Papa potest Pias Defunctorum voluntates commutare; etiam absque causa, de plenitudine potestatis, ut n.2.
- 3 Ex equitate non solet commutare dictas voluntates, nec statum beneficiorum alterare sine justa, & necessaria causa; & num.7.
- 4 Erectio Canonicatus commutari solet; in erectionem simplicis beneficii, quando sequi non possit ob dissentium Capituli. Limita, ut n.9.
- 5 Ex impossibilitate exequendi legatum permittitur illius commutatio.
- 6 Ex subsidiis relictis à Testatore Puellis in certis permitti solet, ut desumantur nonnulla, & applicentur Puella egenae, & Consanguineae Fundatoris, ad effectum se monachandi.
- 8 Enumerantur casus in quibus denegata fuit commutatio ultimarum voluntatum; & num.9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.

CASUS IV.

AD materiam hujus Canonis utile existimavi enumerare nonnullos casus, in quibus Summus Pontifex pias Fundatorum, aut Testatorum voluntates commutavit, & in quibus hujusmodi commutationem denegavit.

- 1 Nullatenus est ambigendum, quod Papa possit pias Defunctorum voluntates commutare in alia opera itidem pia; ita enim ex *Clement. quia contingit in princip. de Relig. domib. tuentur omnes Canonistæ*, quos refert *Mart. de jurisdict. par.4. cas.74. num.4. Mandos. in prax. signaturæ Gratia verb. commutatio ultima voluntatis, vers. plures, Monet. de commut. ultim. volunt. cap.5. n.144. Fagnan. in cap. nos quidem de testam. n.36. & 40. cum seqq. Barbosa. de univers. jur. Eccles. lib.3. cap.27.*

n.57. *Amostaz. de caus. piis cap.14. lib.1. num.1. cum seq. Card. de Luc. de testam. disc.72. n.14. Rot. coram Buratt. disc.883. num.1.*

- 2 Sed idem Summus Pontifex licet de plenitudine potestatis, absque ulla causa, hujusmodi commutationes permittere possit juxta *Fagnan. in dicto cap. nos quidem n.36. de testam. Sanchez de Matrim. lib.2. disput. 15. num.3. Amostaz. de caus. piis dicto cap.14. num.4.*, tamen ex summa ejus justitia, & æquitate sine causa justa, & necessaria commutare, vel derogare Testatorum voluntatibus, statumque beneficiorum alterare non debet, nec solet. *Fagnan. in d. cap. nos quidem n.36.*, indè est, quod Concilium Tridentinum *cap.6. sess.22. de reform.* statuit quod commutationes ultimarum voluntatum non nisi ex justa, & necessaria causa fieri debent, ibi = *In commutationibus ultimarum voluntatum, quæ non nisi ex justa, & necessaria causa fieri debent &c.* =

Ut igitur deveniatur ad hanc commutationem, requiritur justa, & necessaria causa, quæ si concurrat, Papa certò equidem solet commutare, & derogare voluntatibus Testatorum. Sic commutat erectionem Canonicatus demandatam à Testatore cum reservatione juris patronatus activi, & passivi favore nonnullarum Personarum in erectionem simplicis Beneficii, aut Mansionariæ cum reservatione ejusdem Juris patronatus, quando erectio Canonicatus sequi non potest ob dissentium Capituli Cathedralis capitularitè præstitum, ut apparet ex resolutione S. Congregationis Concilii in *Aretina declarationis, seu commutationis voluntatis 9. Novembris 1698. confirmata 19. Februarii 1701., & in Maceraten. Commutationis voluntatis 30. Augusti 1704.*

Relictis à Testatore nonnullis bonis cum onere erogandi eorum redditus ascendentes e. g. ad annua scuta centum, uno anno, investendis tot pauperibus, altero anno, in dotanda puella paupere, & egena matrimonium contrahere volente, fuit derogatum voluntati Testatoris, & fuerunt applicati redditus illius anni, in quo fieri debebat erogatio dotis, cuidam Puellæ ad effectum se monachandi, attentis hujus paupertate, & consanguinitate cum eodem Testatore, ut ex resolu

folu

solutione ejusdem S. Congregationis in *Cusentina subsidii dotalis* 7. Febr. 1711.

5 Stante impossibilitate exequendi Legatum, permittitur illius commutatio, uti permessa fuit in *Salisburgen. commutationis voluntatis* 1. Junii 1715., ubi injuncto per Comitem Bennum de Martiniz Præpositum Wissegradensem onere, suo hæredi, vendendi propriam domum Pragæ, & pro pecunia alias duas levioris pretii Neopragæ ad Wissegrad emendi, & in illis duodecim Nobilibus Bohemis studiosis sub directione alicujus Regentis nudam, liberam habitationem tribuendi; cum hoc legatum nunquam fuerit exequutum, neque erat exequibile, eo quod nullus ex nobilitate Bohemia in longo annorum curriculo repertus fuit, qui vellet puram habitationem habere in prælibata Civitate Neopragæ, ubi nulla sive vicinarum Scholarum, sive exercitiorum equestrium commoditas est, nullusque Regens inventus fuit, qui sine ullo stipendio tantum onus subire sit paratus; fuit proinde commutatum in manutentionem tot Alumnorum in Domo Salisburgenfi, vel in alia Domo Clericorum in commune viventium.

6 Ex subsidiis dotalibus, relictis à Testatore Puellis incertis ad effectum nubendi in sæculo, vel in Domino, permitti solet, ut desumantur nonnulla, & applicentur pro commoditate Puellæ, quæ sit sanguine conjuncta cum Testatore, & sit pauper, ut ipsa Monialis effici possit, uti fuit permissum in *Romana, seu Sabinen. subsidii dotalis* 24. Aprilis 1717., & in *Romana dotium* 24. Septembris 1718.

7 E contra deficiente, & non concurrente justa, & necessaria causa Summus Pontifex has piorum Testatorum voluntatum commutationes, & derogationes, irritat, atque denegat.

8 Sic si redditus pro Vestiario Pauperum à Testatore destinati erogentur, commutentur, aut applicentur ab Episcopo pro reparazione, seu nova constructione Frontispitii Ecclesiæ Cathedralis, talis commutatio, & applicatio non sustinetur, præsertim si forma Frontispitii ex operibus voluntariis appareat magis ornata, quam ipsius Fabricæ necessitas exquirat, & Legatum Vestiarii est reintegrandum, ut definitum fuit à sæpè dicta S. Congre-

Pars V.

gatione in *Gerunden. Commutationis voluntatis* 25. Septembris 1700. ad secundum, & tertium.

9 Non solet Summus Pontifex commutare erectionem Canonicatus à Testatore demandatam cum reservatione Jurispatronatus, in erectionem simplicis Beneficii, seu non solet loco præbendæ Canonialis permittere erectionem beneficii simplicis, ex eo, quod Canonici Cathedralis, vel Collegiatae renuant assentiri erectioni Canonicatus, attentata tenuitate Capitalis assignati pro distributionibus quotidianis, quando dictum Capitale ex redditibus ab eodem Testatore relictis possit augeri, ut fuit dictum in *Placentina Commutationis voluntatis* 18. Febr. 1702.

10 Relicto à Testatore Capitali magnæ pecuniarum summæ cum onere erogandi tertiam partem fructuum illius pro alimentis trium Adolescentium Theologiæ studentium; aliam tertiam partem in redemptionem captivorum, vel subsidium alicujus Judæi Catholicam fidem amplectentis, & aliam tertiam partem pro dotandis tribus honestis Puellis, non solet Summus Pontifex suspendere istud Legatum in totum, & omnes illius redditus exigendos spatio alicujus temporis applicare, & assignare pro subsidio dotali pauperum Puellarum etiam ejusdem Testatoris consanguinearum, in præmentis Testatoris, & aliorum vocatorum præjudicium, uti similis suspensio, & applicatio legati denegata fuit in *Aquilana Commutationis voluntatis* 16. Junii 1703. confirmata 28. Julii ejusdem anni.

11 Disposito à Testatore, ut de omnibus suis bonis intrà biennium erigeretur Conventus Ordinis S. Francisci Fratrum Recollectorum, quo infra biennium non erecto, infra aliud biennium construendum deberet Monasterium Monialium Minimorum S. Francisci de Paula, quo pariter non fundato fieret coequalis divisio dictorum bonorum inter certum Hospitale; & quædam Eremitoria. Si neutrum ex dictis Monasteriis fuerit erectum intrà tempus statutum ob denegatum assensum regium, & oppidanorum, non debet permitti commutatio istius Legati in erectionem novi Monasterii alterius Religionis, sed Bona à Testatore relictæ sunt consignanda, & restituenda tertio loco vocatis,

Cc

tis,

- ris, nimirum Hospitali, & Eremitoriis supradictis, & inter ipsa sunt æqualiter dividenda, uti similis commutatio denegata fuit in *Giennen. Commutationis voluntatis* 12. *Januar. 1704.*
- 12 Legatum à Testatore relictum pro dotandis duabus, vel tribus Orphanellis in Monasterio Orphanellarum degentibus, commutari non debet in Alimoniam tot Puellarum Orphanarum Monialium, ut fuit rescriptum à dicta Sacra Congregatione in *Tarentina Commutationis voluntatis* 21. *Aprilis 1708.*
- 13 Legatum à Testatore relictum pro erectione Monasterii duodecim Monialium S. Claræ cum reservatione Juris nominandi Puellas ibi monachandas favore suorum hæredum, non fuit commutatum in manutentionem Alumnorum Seminarium, aut Collegii, non obstante dissensu Episcopi, ac non obstantibus quampluribus difficultatibus ab eo oppositis contra erectionem ejusdem Monasterii, nimirum, quòd domus à Testatore designata pro Monasterio erigendo erat jam à suis Dominis distracta, quòd incongrua videbatur nominationis Puellarum reservatio Laicis juxta decisiones 265. 321. & 336. *coram Cavaler.*, quòd aliud desideretur capitale pro suppelletilibus Ecclesiæ exterioris, & manutentione ministrorum ipsius Ecclesiæ, & Monasterii, ad quorum provisionem prætendunt dicti hæredes sese non teneri, & quòd in eodem loco vigeant quinque Monialium Monasteria, inter quæ sub eadem regula S. Claræ; sed injunctum fuit Episcopo, ut incumberet erectioni Monasterii, ut fuit resolutum in *Casaten. Commutationis voluntatis* 5. *Maji 1708.*
- 14 Ob insubsistentiam causarum adductarum fuit denegata commutatio Legati relictum pro fundatione, & erectione Oratorii, seu conservatorii Puellarum, in erectionem Collegiatae in *Cremonen. Commutationis voluntatis* 7. *Decembris 1709.*
- 15 Requisitis in limine foundationis beneficii oneribus actualis Sacerdotii, celebrandi per se ipsum, ac inhabitandi in Domo hæreditaria Fundatoris, fuit denegata simplici Clerico ad dictum beneficium præsentato dispensatio suscipiendi Sacerdotium infra annum, & inhabitandi dictam domum, ac denegata fuit facultas celebrandi per alium in *Regien. dispensationis* 24. *Maji 1710.* Fuit etiam denegata erectio Legati Missarum à quodam pio Testatore relictarum in Beneficium Ecclesiasticum, non obstante quòd Testator voluerit Cappellanum ad ejusdem Legati Titulum promoveri posse in *Romana Cappellania* 14. *Junii 1710.*
- 17 Insuper non fuit permessa commutatio celebrationis Missæ ab una Ecclesia ad aliam ex causa, & eo fine, ut Populus illectus occasione audiendi sacrum in hac alia Ecclesia, inibi quoque eodem tempore perciperet Catechesim rudimentorum Fidei, quæ de mane ibi habetur, antequam Sacrum incipiat in *Ariminen. commutationis Missæ* 14. *Martii 1711.*, confirmata 13. *Junii ejusdem anni.* Sicuti non
- 18 fuit permessa commutatio, seu translatio celebrationis Missæ à Testatore demandata in una Ecclesia ex devotione erga ipsam, ab ea, ad aliam Ecclesiam ex causis minus legitimis, & necessariis, nimirum propter incommoditates itineris, perquirendi Clavem Ecclesiæ, quæ modò sit apud unum, modò apud alium, & inveniendi ab Ecclesiis distantibus lumen, vinum, aquam, & cætera necessaria pro celebratione Missarum, & propter angustiam Ecclesiæ, ubi Missa fuit demandata, in *Casalen. Commutationis voluntatis* 24. *Septembris 1718.*
- 19 Denique fuit denegata applicatio dotium usui, & commoditati Ecclesiæ dotantis ad eam reversarum, eo quia dotata matrimonium contraxit, sed decessit absque liberis, vel quia Puellæ dotata nolunt, aut non possunt nuptias contrahere aut in sæculo, aut in Domino, sed illæ dotes reversæ sunt iterum distribuendæ Puellis in sæculo, vel in Domino nupturis juxta mentem Fundatoris; in *Romana dotium* 24. *Septembris 1718.*

ARGUMENTUM.

Ereçtio Cappellaniæ facta ab Episcopo diverfo modo ab eo, quo fuit difpofitum à Fundatore, eft reformanda ad formam difpofitionis ejufdem.

SUMMARIUM.

1. *Negligente hærede, aut Patrono adimplere voluntatem Fundatoris, Epifcopus venire valet ad illius adimplementum.*
2. *Cappellania ereçta in titulum perpetui beneficii contra voluntatem Fundatoris volentis illam effe amovibilem, eft reformanda in Cappellaniam amovibilem ad formam testamentaria difpofitionis.*

C A S U S V.

Relatum fuit in Sacra Congregatione Concilii in *Æfina Cappellania* 22. Aprilis 1719., quod anno 1672. Joannes Jacobus de Ambrofiis à fundamentis extruxit in Cãstro Roforii Ecclefiam in honorem S. Ambrofii, emiffa jurata promiffione de eadem dotanda, in cujus obligationis executionem die 8. Octob. 1695. pro dote assignavit Prædium in vocabulo *li Pratelli*, cujus annui redditus feutorum circiter 50., percipi deberent à Cappellano, cui fuit impofitum onus celebrandi per fe, vel per alium quatuor Miffas qualibet hebdomada. Et in eo, quod attinet ad Juspatronatus activum, illud refervavit pro fua, & descendentium mafculorum à Sindulpho Germano Fratre Familia in infinitum; in eoque quod fpectat ad Juspatronatus paffivum, ad illud vocavit Sacerdotes, & Clericos, ex prædictis Familiis, quatenus adelfent, in qua hypothefi ftatuit, quod nominatus amoveri non poffet, & quatenus ex dictis Familiis Clerici, aut Sacerdotes non adelfent ita ut exteri elfent præfentandi, tunc voluit, quod Præfentatus elfet amovibilis ad beneplacitum Patronorum, cumque voluerit fe fubjicere prædictis legibus, & fibi per confequens plenam affe-

Pars V.

ruerit libertatem in præfentando, nominavit, & præfentavit ad Cappellaniam quendam fuum confanguineum Vincentium Durellum Monachum ordinis Cifterciensis Romæ commorantem, quatenus à Sede Apoftolica difpenfationem obtinuiffet, & facultatem tranfeundi ad ordinem Cluniacenfium, huncque à fe nominatum voluit, quod Rector elfet, & perpetuus Cappellanus.

Paulò poft assignationem dotis, Joannes Jacobus è vita deceffit, cumque nominatus, feu præfentatus ab ipfo propter incapacitatem à ftatu Monachali derivantem, Cappellaniam obtinere non potuerit, non fuit ab hæredibus facta instantia pro ereçtione Beneficii; quo circa accedente Epifcopo *Æfino* ad vifitationem Caftri Roforii anno 1697., poft facta nonnulla Decreta, tam quoad quamdam januam, per quam habebatur ingreffus in Ecclefiam à Joanne Jacobo extructam, quam quoad fupelleçtilia Altaris; fuit ab eodem præfixus terminus duorum menfium hæredi ad petendam ereçtionem Beneficii, & provisionem Rectoris, ipfoque negligente adimplere mandata intrà tempus præfixum, instante Promotore Fifcali, Epifcopus declaravit, Beneficium elfe ad fe devolutum, illudque auctoritate ordinaria erexit, & inftituit in beneficium perpetuum, impofita Cappellano obligatione celebrandi quatuor Miffas qualibet hebdomada; juxta ea, quæ fuerunt à Fundatore præfcripta, & Cappellaniam contulit Sinibaldo Durello Germano fratri Patris Vincentii Durelli, qui præfentationem, uti diximus, à Fundatore reportaverat.

Sinibaldus immiffus fuit in poffeffionem Cappellaniæ die 19. Septembris 1699. fed mortuo Patre Vincentio Durello anno 1713., delataque hujus mortis notitia ad Philippum de Ambrofiis, fuit ab hoc tamquam Patrono nominatus ad Cappellaniam Nicolaus Bartolinus, exortaque inter hunc, & Sinibaldum controversia, poft prolatam à Vicario *Æfino* fententiam favore Sinibaldi, inter cætera difputatum fuit in Sacra Congregatione fequens dubium = *An ereçtio Cappellaniæ S. Ambrofii Caftri Roforii ad titulum perpetui beneficii fit reformanda in Cappellaniam amovibilem quoad Cappellanos extra fami-*

C c 2

liam

liam Fundatoris ad formam dispositionis ejusdem = .

Putabat Sinibaldus Cappellaniam Sancti Ambrosii erectam in titulum perpetui Beneficii non esse reformandam in Cappellaniam amovibilem quoad Cappellanos extra Familiam Fundatoris, non obstante ejusdem voluntate. Etenim negligente hærede, & Patrono adimplere voluntatem Fundatoris, dum interpellatus ab Episcopo in visitatione anni 1697., & expectatus per biennium semper renuit erectionem petere beneficii, nominationem Rectoris explere, Missas celebrare, aut celebrari facere, nec non suppellectilia, aliaque necessaria præstare, ob tantam Patroni negligentiam, & contraventionem, justè potuit Episcopus devenire ad erectionem Cappellaniæ, & eam efficere simpliciter perpetuam, cum ad ipsum spectet omnium Beneficiorum suæ Diocesis institutio, & fundatio, nec absque ejus assensu ea fundari possint, juxta dispositionem *Canonis XXVIII. Part. II.*, & Auctoritates ibi in *Commentario* relatas; quæ erectio est attendenda, & prævalere debet cuicumque dispositioni Fundatoris juxta superius firmata dicta *Part. II. Can. I. & II. Cas. VII. num. 9.*

2 Ego verò studens in hac causa, meum aperiendo sensum, censebam supradicto

dubio *Affirmativè* esse respondendum; Clara, namque sunt verba Fundatoris disponentis Cappellaniam debere esse amovibilem in hypothesi, in qua ad eam præsententur Cappellani extra Familiam Fundatoris, ibi = *Quod Cappellanus eligendus ab hæredibus masculis regulariter sit amovibilis, semperque eligatur unus de Familia, quatenus existat, quod vult esse perpetuum, & quatenus non existerent Sacerdotes, seu Clerici de Familia Ambrosiana, eo casu Cappellanus, seu Rector sit amovibilis* = Unde Episcopus non poterat hanc legem foundationis alterare, & efficere hanc Cappellaniam simpliciter perpetuam, contra voluntatem ejusdem Fundatoris omnino servandam juxta Auctoritates superius relatas dicto *Cas. VII.* ubi supra *n. 4.*, & consequenter quicquid male gesserit ordinarius reducendum venit ad justitiæ tramites, & erectio Cappellaniæ ab ordinario facta in titulum beneficii perpetui licet do nec quousque rescindatur, & reformetur, observanda veniat, ut notavi dicto *Cas. VII. num. 9.*, tamen est reformanda in Cappellaniam amovibilem quoad Cappellanos extra Familiam Fundatoris ad formam dispositionis ejusdem. Et ita resolutum fuit ab eadem Sac. Congregatione dicta die 22. Aprilis 1719.

C A N O N X I I .

CONCILIUM TRIDENTINUM Sess. XXV. Cap. IX.

Sicuti legitima Patronatum jura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare, æquum non est, sic etiam, ut hoc colore Beneficia Ecclesiastica in servitutem, quod à multis imprudenter fit, redigantur, non est permittendum. Ut igitur debita in omnibus ratio observetur, decernit Sancta Synodus, ut titulus Jurispatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico fundamento, & aliis jure requisitis ostendatur, sive etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundum
juris